

Asscher over integratie

Minister Lodewijk Asscher gaat over Sociale Zaken & Werkgelegenheid, maar hij heeft ook de integratie van migranten en allochtone Nederlanders in zijn portefeuille. Daarover publiceerde hij deze week een kamerbrief en een beleidsagenda (19/2/2013).¹ Hij heeft het vooral over mensen die voor langere tijd in Nederland verblijven. Hoe kijkt hij tegen hun problemen en verantwoordelijkheden aan? Ik ben vooral nieuwsgierig naar de wijze waarop hij hun problemen en verantwoordelijkheden op het gebied van opvoeding en onderwijs behandelt.

I. Integratie is aanpassen en loslaten

In de eerste alinea (blz.1:1) wordt de toon gezet van de kamerbrief. De opdracht van nieuwkomers wordt omschreven als *aanpassen en loslaten*. Wie voor langere tijd in Nederland wil verblijven, moet zich aanpassen aan de Nederlandse samenleving, onze normen en waarden verinnerlijken en volwaardig in onze samenleving participeren. Maar dat betekent ook *loslaten*. De minister legt niet uit wat hij daarmee precies bedoelt, maar ik associeer het met het doorsnijden van oude banden die de integratie zouden kunnen belemmeren. De minister zegt: migrantenkinderen moeten worden opgevoed met het oog op hun toekomst-hier (en dus met de rug naar het verleden-daar, dat hun ouders achter zich hebben gelaten).

Aanpassen en loslaten is, naar mijn oordeel, een zelfgenoegzame, regenteske opdracht :

(a) *Hindsight bias: de minister beroept zich op wijsheid-achteraf*. Als arbeidsmigranten (expats) c.q. allochtone ouders geweten hadden dat ze hier tot in lengte van jaren zouden blijven en hier samen met hun kinderen een mooie toekomst zouden opbouwen, dan was het verstandig geweest om van meet af aan 100% te integreren en de emotionele en culturele banden met het moederland te verbreken. Maar nieuwkomers zitten er anders in: voor hen is het verstandig op twee paarden te wedden en de oude schepen nog niet te verbranden. Zij moeten rekening houden met (al dan niet gedwongen) remigratie en met de eventuele beslissing van hun kinderen om hun heil niet in Nederland maar in het land van herkomst of elders op de wereld te beproeven.

(b) *De minister vergeet het heden*. De minister gaat van een dichotomie uit: het verleden-in-den-vreemde en de toekomst-in-het-nieuwe-vaderland, maar hij vergeet dat het culturele en sociale kapitaal van nieuwkomers *in het heden* ligt en dat het geworteld is in hun verleden. Ze beheersen één of meer talen waarmee ze effectief met hun voormalige landgenoten, met hun achtergebleven familieleden en met hun kinderen kunnen communiceren. Nergens in de kamerbrief wordt erkend dat de eigen taal en cultuur ook een *asset is* die beschermd en gekoesterd moet worden. De eigen taal en cultuur wordt weggezet als een factor die de integratie belemmert en die hooguit gedoogd moet worden.

(c) *De minister miskent de functie van minderheidsculturen*. De minister vindt dat migranten zich moeten aanpassen aan de autochtone normen en waarden, maar hij verzuimt die normen en waarden te benoemen. Hij miskent dat migranten/allochtonen normen en waarden inbrengen die hen helpen op het rechte pad te blijven in onze multiculturele samenleving. Bijvoorbeeld, waarom prijst hij niet de rechtschapenheid die vanuit de moslimcultuur wordt ingebracht: moeten zij hun soberheidsidealen opofferen aan de autochtone opvattingen over alcoholische gezelligheid en seksuele promiscuïteit en aan de losbandigheid van autochtone sportmanifestaties, van het carnaval en van de gay parade?

II. De grondrechten van de rechtsstaat

Het kabinet wil benadrukken dat de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging een groot goed is in ons land (blz.1:2): een vrijheid dus die beschermenswaard is. Verderop (blz. 2:4/5) wordt bevordering van kennis van de grondrechten inderdaad wenselijk geacht, maar uitsluitend in de context van de verdraagzaamheid die allochtonen moeten betrachten jegens afwijkend gedrag (zoals homoseksualiteit). Ook wordt zwaar ingezet op de bestrijding van groepsdruk (door minderheidsgroepen op hun leden uitgeoefend) en op het recht op afvalligheid (blz. 1:3). Wat schromelijk ontbreekt in de kamerbrief en de bijlage, is een oprecht kabinetsstreven om de grondrechten van minderheidsgroepen te specificeren en te beschermen. Weliswaar wordt discriminatie veroordeeld, maar men gaat alle moeilijke vragen over grondrechten uit de weg: mag je binnen de minderheidsgroep je moedertaal blijven spreken? mag je uit geloofsoverwegingen een hoofddoek dragen? mag je verlangen dat je in de gelegenheid wordt gesteld je vrijdagse (c.q. zaterdagse) geloofsplichten te vervullen? mag je de opvatting uitdragen dat homoseksueel gedrag (c.q. voor- en buitenhuwelijks geslachtsverkeer) in strijd met de godsdienstige plichtenleer en dus zondig is? en omgekeerd, mag de overheid (c.q. de school) ingrijpen als burgers (c.q. leerlingen) tegen de erfelijke monarchie demonstreren, of tegen het Israëliëse staatsgeweld in haar bezette gebieden? mag de overheid inbreuk maken op het vrij personenverkeer van burgers binnen de Europese Unie? etc. Met de mond belijdt men dat minderheden niet alleen plichten maar ook rechten hebben en dat iedere Nederlandse in-

gezetene mag verwachten dat z'n rechten beschermd worden. Maar het kabinet weigert in het kader van het integratiedebat serieus op de rechten van allochtone burgers en migranten in te gaan. Ook het *participatiecontract* dat de minister met nieuwkomers wil sluiten (blz. 2:2) zal ongetwijfeld meer over morele plichten van de nieuwkomers dan over hun juridische rechten gaan.

III. Recht op onderwijs en arbeid; gelijke kansen

De minister van Sociale Zaken & Werkgelegenheid belijdt het ideaal van gelijke kansen en maakt zich zorgen over de hoge jeugdwerkloosheid, het gebrek aan stageplaatsen, en de taalachterstand van allochtone jongeren en kinderen van migranten. Maar als het in de integratiebrief en -bijlage op concrete maatregelen aankomt, geeft hij niet thuis. Er wordt geen analyse gemaakt van de problemen en mogelijke oplossingen en men suggereert liever dat het eigenlijk de stomme schuld is van de jongeren zelf en van hun ouders. De beleidsarmoede van de opstellers blijkt het duidelijkst uit het feit dat de opstellers geen woord vuilmaken aan een *armoedebeleid*. Maar ook het beleid gericht op de bestrijding van taalachterstanden en op de toeleiding van jongeren naar de arbeidsmarkt wordt slechts op uiterst vrijblijvende wijze aangeduid. En het schrijnende onrecht dat jongeren hun mbo-opleiding moeten verlaten als er geen stageplaatsen voorhanden zijn, wordt domweg doodgezwegen.

IV. Jongerencriminaliteit en -overlast

Een groot deel van de integratiebrief en -bijlage is gewijd aan de bestrijding en preventie van *normoverschrijdend gedrag van jongeren* en meer in het bijzonder van *jongerencriminaliteit en -overlast*. Daarbij wordt zwaar ingezet op de opvoedingsverantwoordelijkheid van de ouders.² Voor een wel-denkend mens, valt deze problematiek in de volgende vragen uiteen:

- hoe zit het met normoverschrijdend gedrag, criminaliteit en overlast van jongeren?
- idem, van jongeren in dichtbevolkte stedelijke gebieden?
- idem, van jongeren uit de lagere sociaal-economische klasse en uit gezinnen met laagopgeleide ouders?
- idem, van jongeren uit éénoudergezinnen of jongeren die te kampen hebben met een problematische opvoedings- of huisvestingssituatie?
- idem, van jongeren die te kampen hebben met onderwijsachterstanden en met taalachterstanden in de Nederlandse taal?
- idem, van allochtone jongeren of jongeren uit migrantengezinnen?

Maar voor de opstellers van de integratiebrief en -bijlage zijn die vragen veel te subtiel. Zij suggereren ten onrechte dat problematisch jongerengedrag geconcentreerd is bij migrantenkinderen, allochtone jongeren en hun ouders. Zonder blikken of blozen benoemen ze problematisch jongerengedrag als een integratieprobleem dat gelokaliseerd is bij allochtone minderheden. De opstellers hebben zich schuldig gemaakt aan een stinkend gebrek aan denkhygiëne.

Wes Holleman

weblog onderwijs 21-2-2013

<http://www.onderwijsethiek.nl>

---

¹ <http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/szw/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2013/02/19/kamerbrief-agenda-integratie.html>. In mijn verwijzingen maak ik onderscheid tussen de kamerbrief (1) en de agenda die als bijlage aan de kamerbrief gehecht is (2). Als ik naar blz. 3 van de kamerbrief wil verwijzen, noteer ik blz. 1:3, terwijl blz. 3 van de bijlage bij mij als blz. 2:3 te boek staat.

² Lees ook het kritische artikel van Mieke van Stigt: <http://www.trouw.nl/tr/nl/4556/Onderwijs/article/detail/3395732/2013/02/18/En-altijd-hebben-de-ouders-het-weer-gedaan.dhtml>